

Ēnu ekonomikas apkarošanas padome

Publicēts: 26.08.2020.

- [PDF 2019.gada 19.septembra Ēnu ekonomikas apkarošanas padomes sēdes protokols](#)
- [PDF 2018.gada 7.septembra Ēnu ekonomikas apkarošanas padomes sēdes protokols](#)
- [PDF 2018.gada 28.februāra Ēnu ekonomikas apkarošanas padomes sēdes protokols](#)
- [PDF 2017.gada 12.jūlija Ēnu ekonomikas apkarošanas padomes sēdes protokols](#)
- [PDF 2017.gada 16.februāra Ēnu ekonomikas apkarošanas padomes sēdes protokols](#)
- [PDF 2016.gada 10.jūnija Ēnu ekonomikas apkarošanas padomes sēdes protokols](#)
- [DOCX Valsts iestāžu darba plāns ēnu ekonomikas ierobežošanai 2016. – 2020.gadam \(izpilde līdz 30.06.2020.\)](#)
- [DOCX Valsts iestāžu darba plāns ēnu ekonomikas ierobežošanai 2016. – 2020.gadam \(izpilde līdz 31.03.2020.\)](#)
- [PDF Valsts iestāžu darba plāns ēnu ekonomikas ierobežošanai 2016. – 2020.gadam \(Izpilde līdz 31.12.2019.\)](#)
- [DOCX Valsts iestāžu darba plāns ēnu ekonomikas ierobežošanai 2016. – 2020.gadam \(Izpilde līdz 15.09.2019.\)](#)
- [DOCX Valsts iestāžu darba plāns ēnu ekonomikas ierobežošanai 2016. – 2020.gadam \(Redakcija uz 21.01.2019.\)](#)
- [DOCX Valsts iestāžu darba plāns ēnu ekonomikas ierobežošanai 2016. – 2020.gadam \(Izpilde līdz 30.06.2019.\)](#)

Ēnu ekonomikas apkarošanas padome (turpmāk – Padome) tika izveidota 2014.gada 16.septembrī ar Ministru kabineta noteikumiem Nr.549 “Ēnu ekonomikas apkarošanas padomes nolikums”. Padome ir koordinējoša institūcija, kuras mērķis ir ēnu ekonomikas apkarošanas jomā koordinēt un uzraudzīt atbildīgo institūciju – valsts pārvaldes iestāžu un nevalstisko organizāciju darbību. Padomi vada ministru prezidents, bet tās sastāvā ir ekonomikas ministrs, finanšu ministrs, iekšlietu ministrs, labklājības ministrs, satiksmes ministrs, tieslietu ministrs, veselības ministrs, vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrs, zemkopības ministrs, ģenerālprokurors, Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja priekšnieks, Valsts policijas priekšnieks, Valsts ieņēmumu dienesta ģenerāldirektors, Valsts darba inspekcijas direktors, Veselības inspekcijas vadītājs, Latvijas darba devēju konfederācijas prezidents, Latvijas Pašvaldību savienības priekšsēdis, Latvijas Brīvo arodbiedrību savienības priekšsēdētājs un Latvijas Tirdzniecības un rūpniecības kameras prezidents. Padomes sēdēs var tikt arī uzaicināti gan noteiktas jomas eksperti, gan citu nevalstisko organizāciju pārstāvji.

Pamatojoties uz 2015.gada 4.jūnija Padomes sēdē nolemtu, Finanšu ministrija (FM) no valsts pārvaldes iestādēm un nevalstiskām organizācijām saņēma vairāk ne kā simts priekšlikumus. Daļa priekšlikumu jau tika īstenota citu dokumentu ietvaros, savukārt pārējos priekšlikumus FM apkopoja Valsts iestāžu darba plānā ēnu ekonomikas ierobežošanai 2016. – 2020. gadam projektā. Plāna projektā tika iekļauti pasākumi jauniem rīcības virzieniem ēnu ekonomikas ierobežošanai.

2016. gada 10.jūnijā Padome apstiprināja Valsts iestāžu darba plānu ēnu ekonomikas ierobežošanai 2016. – 2020. gadam, nosakot stratēģiskus rīcības virzienus un ietverot noteiktus uzdevumus. Pasākumu plānā iekļautie pasākumi tika grupēti atbilstoši sešiem rīcības virzieniem: nodokļu nomaksas veicināšana - ēnu ekonomikas ierobežošana un godīgas konkurences veicināšana, administratīvā sloga mazināšana, kompleksi risinājumi ēnu ekonomikas mazināšanai (būvniecībā, tirdzniecībā, pakalpojumu jomā,

transporta jomā), kontrolējošo iestāžu kapacitātes stiprināšana (informācijas apmaiņas sekmēšana, efektīva IT iespēju izmantošana), efektīva strīdu izskatīšana un sodu sistēma, nodokļu maksāšanas nepieciešamības skaidrošana ar komunikācijas un izglītošanas palīdzību, kā arī efektīva nodokļu politika, kurus īstenojot, Latvija līdz 2020. gadam varētu samazināt ēnu ekonomikas apmēru līdz Eiropas Savienības (ES) vidējam līmenim. Būtiski, lai ieviešot plānu ēnu ekonomikas mazināšanai, tiktu pakāpeniski samazināta arī nodokļu plaša galvenajās nodokļu grupās. Nodokļu plaša ir neiekasēto nodokļu ieņēmumu attiecība pret potenciālo iekasējamo nodokļu apmēru.

VID veiktie aprēķini liecina, ka pēdējo gadu periodā visiem nodokļu plašu rādītājiem Latvijā salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu ir vērojama samazinājuma tendence. 2017. gadā iedzīvotāju ienākuma nodokļa plaša veidoja 15,4%, valsts sociālās apdrošināšanas obligāto iemaksu plaša bija 15,6%. 2018. gadā ir prognozēta iedzīvotāju ienākuma nodokļa plaisas – līdz 14,4% un valsts sociālās apdrošināšanas obligāto iemaksu plaisas – līdz 14,7% samazināšanās, kas saistīta ar labvēlīgu ekonomisko situāciju un aktīvu darbību ēnu ekonomikas ierobežošanā. Arī PVN plaisai ir tendence samazināties. 2014.gadā tā sastādīja 21,2%, 2015.gadā - 19,2%, 2016.gadā - 16,3%, bet 2017.gadā - 12,9%. 2018. gadā ir novērtēts, ka turpināsies PVN plaisas samazināšanās tendence un sagaidāms, ka tā veidos 11,6%.

Nodokļu reformas rezultātā ir izdevies sekmēt aplokšņu algu samazinājumu, par ko liecina legāli nodarbināto darbinieku skaita kāpums. Minimālās algas celšana no 380 uz 430 eiro un izmaiņas nodokļu politikā radījušas situāciju, kad algoto darbinieku skaits, pārrēķinot pilnā slodzē, pieauga par 2,2 procentiem. Tāpat šobrīd par 24,5 % ir samazinājies to strādājošo skaits, kas saņem algu, kas mazāka par minimālo, un vienlaikus pieaug darbinieku skaits augstākās algu grupās, kas arī norāda uz būtisku aplokšņu algu samazināšanos.

Īstenojot valsts politiku ēnu ekonomikas ierobežošanā, tai skaitā veicinot iestāžu sadarbību un nostiprinot to Ēnu ekonomikas apkarošanas padomes apstiprinātā Valsts iestāžu darba plānā ēnu ekonomikas ierobežošanai, ēnu ekonomikas īpatsvars Latvijā pakāpeniski mazinās un saskaņā ar austriešu profesora F. Šneidera pētījuma datiem, izmantojot netiešo novērtēšanas metodi, ēnu ekonomikas īpatsvars Latvijā 2017. gadā bija 21,3 % no IKP, kas ir par 1,6 % mazāk nekā 2016. gadā. 2018. gadā atbilstoši austriešu ekonomikas profesora F.Šneidera prognozēm ēnu ekonomikas īpatsvars Latvijā turpinās samazināties un varētu būt 20,2%.

2018.gadā ēnu ekonomikas ierobežošanas jomā ir kļuvusi aktīvāka privātā sektora partneru loma cīņā ar ēnu ekonomikas izpausmēm dažādās nozarēs, kā piemēram, būvniecības, veselības aizsardzības, sabiedriskās ēdināšanas un viesmīlības joma. Papildus Valsts iestāžu darba plānā ēnu ekonomikas ierobežošanai 2016. – 2020. gadam iekļautiem pasākumiem tiek saņemti jauni priekšlikumi, kas sekmēs ēnu ekonomikas mazināšanu gan konkrētajās nozarēs, gan valstī kopumā. 2019.gadā tiek plānots veikt jaunus pasākumus skaidras naudas aprites ierobežošanai, paplašināti ieviest prasības elektroniskās darba laika uzskaites sistēmas darbībai būvniecības nozarē, kā arī uzlabot valsts pārvaldes iestāžu sadarbību ēnu ekonomikas mazināšanas veselības aprūpes nozarē. Tiks turpināti pasākumi uzņēmējdarbības vides sakārtošanai un ēnu ekonomikas mazināšanai sabiedriskās ēdināšanas un viesmīlības jomā, pasažieru pārvadājumu jomā, kā arī apsardzes pakalpojumu jomā.

Padomes sekretariāta funkcijas veikšanu nodrošina Finanšu ministrija, organizējot iesniegto priekšlikumu apspriešanu ar iesaistītām ministrijām vai organizācijām un nosakot pasākumus, kuri tiek virzīti izskatīšanai Padomē. Uzsverams, ka Valsts iestāžu darba plānu ēnu ekonomikas ierobežošanai 2016. – 2020. gadam ir atvērts dokuments, kurā tiek ietverti arvien jauni pasākumi, nolūkā mazināt ēnu ekonomikas īpatsvaru noteiktā tautsaimniecības nozarē un valstī kopumā. Līdz ar to, Finanšu ministrija aicina ikvienu nevalstisko organizāciju, komersantu vai iedzīvotāju sniegt ieteikumus un redzējumu par ēnu ekonomikas ierobežošanu un nodokļu maksāšanas kultūras celšanu, iesniedzot tos Finanšu ministrijā.

 [eeip_prezent_js1.pdf](#)

 [eeap_prezentacija_070120161.pdf](#)

 [07.01.2016_enu20ekonomikas20apkarosanas20padomes20sedes20protokols1.pdf](#)

<https://www.fm.gov.lv/lv/enu-ekonomikas-apkarosanas-padome>